¶ Incipit lectura domini Joānis de Jmola in ſecundã partem .ff. noui multis additionibus numeris et ſummarijs decorata.

¶ De verborum obligationibus. Rubrica.

Summarium.

1 ¶ Subiectum ⁊ materia ſcientie iuris an ſupponant pro eodē.
2 Rubrica an ſint autentica.
3 Scribere rubricas libri tenetur qui librum ſe ſcripturū pollicet.
4 Rubrica vna tantum in decretis eſt autentica.
5 Leges imperiales a canone cenſentur approbate.
6 Decretales quando additiones habere preſumantur.
7 Rubrice allegari poſſunt pro iure.
8 Textus rubro generalior an ſit per ipſum reſtringendus.
9 Pars q̄ per ſe non facit qḋ ad determinationem alterius venit.
10 Imperator quare dominus vocetur.
11 Liber recte nominatur a compoſitore.
12 Nomen ſuum operi a ſe confecto imponere licet.
13 Genitiuus caſus quid ſignificet.
14 Imperator Juſtinianus quare vocatus fuerit ſacratiſſimus.
15 Imperator princeps vocatꝰ ⁊ cui cōgruat principis vocabulū.
16 Princeps proprie quis dicatur.
17 Juſtinianus fuit princeps perpetuus: id eſt generalis vocatus.
18 Imperator quare vocetur auguſtus.
19 Juriſdictio temporalis penes papā in habitu reſidet cuius exercitium ipſe imperator habet.
20 Donatio facta eccleſie per Pipinum regem Francorum an valuerit.
21 Juramentum imperatoris factum in manibus electorum prefertur ſecundo in manu romani pontificis facto.
22 Dignitas imperialis eſt approbata diuinitus.
23 Donatio facta Siluestro per Conſtantinum an valeat.
24 Imperator an iuſte dicatur imperium habere.
25 Populus Romanus iuſte dicitur queſiuiſſe imperium.
26 Imperium a papatu non dependet.
27 Imperium quadruplex fuiſſe reperitur.
28 Bononia cum tota Romādiola quo iure ad eccleſiam ſpectet.
29 Leges digeſti noui ius enucleatum vocantur.
30 Digeſtum et pandecta vnde dicantur.
31 Seu dictio verba ⁊ non ſenſum diſiungere dicitur.
32 Seu dictio ampliat aliquando.

Circa iſtam rubricā
primo premittendum eſt qḋ hic nō eſt
caput medū totius cōpilationis digeſtorum. cuius hoc volumen eſt pars. vt
patet .C. de iure vet. en. l. ij. §. ſed cū olī
ſed nec etiā ē hic caput huiꝰ voluminis
vt de ſe patet. et ideo hic non venit tractandum quod in aliorum librorum
principijs tractari conſueuit videlicet
quot ſint cauſe libri et quid ſit libri titulꝰ et cui parti philoſophie
ſupponatur. de quibus conſueuit tractari ſupra de iuſti. ⁊ iure. ſuper rubrica. et ibi maxime per Guli. de cu. et Cy. et in prohemio .C.
et ibi maxime per Odofre. per Azo. in proemio ſue ſumme ſuper
.C. et per Dy. ſuper rubrica. de ope. noui nun. per canoni. in proemio decretalium in gloſ. prima proemiali. ⁊ ibi etiam per Joan.
andre. ſuper ea et Joan. de ligna. qui multum inſiſtit quod dicatur eſſe ſubiectum legalis ſapientie et canonice. et de hoc etiam
per Gulie. in loco preallega. et per Joannem ino. ſuper proemio
ſexti. vbi dicit tantum duas cauſas eſſe cōſiderandas in quolibet
opere ſcilicet eſſendi et fiendi. quarum prima ſubdiuidit̄ in materialem et formalem ſcilicet eſſendi. ſecunda ſcilicet fiendi in efficientē et finalē. et ſic ſunt cauſe q̄tuor ſcilꝫ materialis formalis efficiens
et finalis. et iſtud etiam tetigit Gulie. in loco preallega. licet non
1 faciat mentionem de Jo. mo. ¶ † An autem ſubiectum et materia huius ſcientie ſint idem ſeu ſupponant pro eodē. an vero ſint
diuerſa vel ſupponant pro diuerſis. communiter docto. ſentiunt
pro prima parte prout patet ex notatis per Azo. in proe. ſumme
.C. et per Cyn. in proemio. ff. et per Dyn. in rubrica de oper. noui
nuncia. et per cano. in glo. proemiali decretalium et per e a p Joan. ſed Gul. de cu. tenet ſecundam partē in proe. .C. de quo p Joā.
2 de ligna. in proe. decretalium. ¶ † Secundo querendum eſt an rubrē iſtud ⁊ ſimilia ſint autētica ita q̄ poſſint allegari ſicut ⁊ iura ⁊
ex eis argui. glo. eſt valde not. q̄ ſic in proemio. vi. in ver. titulus.
vbi etiam dicit rubricas dicendas eſſe de textu libri. et per hoc in
3 fertur q̄ ſcriptor qui promiſit ſcribere librū tenetur ſcribere rubricas. et idem etiam ſenſit glo. in. §. hec autem verba. de peniten.
diſtinctio. i. Et iſtud dictum q̄ ſcriptor teneatur ſcribere rubricas intellige niſi conſuetudo aliter ſe haberet per ea que habent
in. l. minime. de legi. et in. c. cum dilectus. et. c. fina. extra de cōſue.
Item quatenus dixi rubricas cenſendas eſſe autenticas intellige verum de rubricis decretalium et legum. ſecus in rubricis libri decretorum per id quod legitur et notatur per glo. iij. q. ij. in
c. charte. ſup rubro et qḋ no. ſpec. in ti. de alle. et diſpu. §. ii. ad ſi. et
4 ibi etiam dicit q̄ vna ſola rubrica in toto libro decretorum eſt
autentica videlicet illa que eſt in prin. libri dum dicit. Incipit cōcordantia diſcordātium canonum. alie autem rubrice que ſunt ve
ſummarū capitulorum non ſunt autentice eo q̄ non fuerūt facte a gratiano qui compoſuit librū decretorū ⁊ ſolum dictam primam rubricam fecit licet compoſuerit librum ex dictis ſanctorum
patrum et legum et canonum conciliarium vel in concilijs editorum vt ex decretalibus romanorū pontificū. vnde paraphi tantum fuerūt ab eo editi. et dictis Gratiani proprijs non datur fides niſi vt dictis magiſtralibus et quatenus ratione nitunt̄ non
alio. vnde reprobantur interdum per gloſ. vt patet ex his que habentur. ij. q. iij. §. hic colligitur. ibi dicit Jo. hic fateor plane temē
ſitum Gratiane. et adde etiaꝫ qḋ notatur per Joan. an. in. c. ij. extra de reſcriptis. vbi tangit an lex canonizata in libro decretorum
ſit ſeruanda in foro canonico. et concludit q̄ non quatenus eſſet
contraria canoni. quia Gratianus non habuit poteſtatem. Concedende quod tene menti propter multas leges canonizatas in decretis. quod intellige verum niſi lex eſſet inſerta in cor. alicuius
5 canonis. ij. q. i. in primis. ¶ † Et adde qḋ omnis. l. imperialis intelligitur approbata a canone etiam ſi ſit ſuper rebus eccleſiaſticis
dummodo non ſint in eius preiudicium niſi expreſſe reperiat̄ in
canone cautum contrarium. licet ſecus ſit in ſtatutis. quia nō valent ſi ſint facta ſuper rebus vel perſonis eccleſiaſticis etiam ſi facta ſint in fauorē clericorū. vt in. c. eccleſia ſancte marie. de conſti.
et. c. que in eccleſiarum. ⁊ plene no. Jo. an. poſt Hoſti. de ſolu. c. ſi.
⁊ facit qḋ no. Jo. an. ⁊ Jo. cal. in ſuis diſt. i. c. j. de ope. no. nū. alie
autē rubrice que reperiunt̄ in libro decretorū q̄ prima de quā predixi nō fuerunt facte per Gratianū. ſed per aliū vt refert ſpecu. in
loco preallē. ⁊ ibi dicit Jo. an. in addi. q̄ fuerunt addite per quēdam diſcipulū Gratiani qui vocabat̄ poca palea q̄ etiā addidit
multa capitula in decretis q̄ appellant̄ palee forte a nomine ipſiꝰ
diſcipuli addētis ⁊ cōiter nō reperiunt̄ gloſſate licet q̄ſq̄ ſicut patet ex his que habentur in palea cōſtantinus. xcvj. diſtin. et in palea iudices. xi. q. i. et libri antiqui decretorum non habent paleas niſi ſuperadditas. ſed alij modo nouiſſimo habēt paleas incorporatas et precipue palea ſed penſandum. vi. di. ⁊. c. palea cōſtantinus. et habent etiam in glo. additiones Bar. Brixienſis quod
potiſſime poteris perpendere ex prima glo. in prin. libri que fuit
Bar. Bri. et facit mentionem de ipſis additionibus. et ſi illa eſt
incorporata eſt ſignum q̄ veriſimiliter ſint etiam alie vt in. c. hi
nequidem. xcvi. diſtin. habeatur glo. incorporata in verbo preter
romanum. que tractat de poteſtate excōicandi an poſſit dari laico. tunc ſignum eſt qḋ liber eſt valde completus cōiter tamen illa
glo. nō habet̄ incorporata niſi in libri valde nouiſſimi. ⁊ per hoc
poteris cognoſcere qḋ liber decretorum ſit bonus. ſꝫ quando habet paleas incorporatas et additiones. Bar. Bri. ⁊ dictaꝫ glo.
que eſt in. c. bene quidē. in ver. preter Romanū. ſine tamen hoc
vltimo maior pars reperit̄. ⁊ per p̄dicta etiā patet quare dicta. c.
decretorū appellamus paleas. alij tn̄ dicerunt qḋ appellātur pa- a
lee a noīe cuiuſdaꝫ Cardinalis vocati noīe poca palea cui primo
Gratianus dicitur oſtēdiſſe librum vt per ipſum introduceretur
coram romano pontifice. nam fertur qḋ Cardinalis videns pulchrū librū ⁊ palchraꝫ eſſe compilationem voluit illam ſibi appropriare ⁊ fecit addi aliqua capitula vt ſic Gratianꝰ neſciret dicere
vbi eſſent. ⁊ per hoc poſſet inferre q̄ Gratianus non feciſſet. ſed
dum cōtentio eſſet poſtea coram romano pontifice quis librū feciſſet et Cardinalis interrogaſſet vbi eſſet tale. c. Riſidit gratianꝰ
illud nō eſſe in libro. ſed ille volēdo reprehēdere dixit q̄ imo erat
tūc Gratianus replicauit qḋ palea erat ⁊ granū. i. effectū eiꝰ alibi
6 poſuerat. ¶ † Et adde decretales p̄ſumunt hr̄e additiōes quādo habent adiectionē incorporatā que eſt in. c. qḋ ſicut. de elec. in
gloſ. in verbo diuidat in ver. de hoc qḋ dixit hugutio. Queſitum
fuit a me Bernardo ⁊ in. c. bone. el primo in gl. ſi. inver. ⁊ illa decretalis eſt vintonienſis. ¶ † An autē poſſint rubrice ^a allegari p̄
7 iure ſicut tex. tetigit Jo. an. i addi. ſpe. ſup dicto ti. de diſp. ⁊ alle. i
a ſi. vbi in effectu cōcludit q̄ ſi eſt oratio pfecta vt eſt videre in rubrica. ā. qḋ q̄ſq̄ iur. ⁊ in rubrica. C. vt nemo inui. agere. ⁊ in rubrica vt eccle. bene. ſine dimi. cōſe. in decretis. alr̄ aūt nō poſt allegari p iure. ſed bene pōt ex eis ſumi ar. triplex primo arguēdo ex ordine rubricarū prout arguit gl. in rubrica. ā. de eo per quē fac. erit
⁊ Bar. in. l. ā. de confir. tuto. ⁊ Cy. in. l. ſi. C. de confir. tuto. in illa
q. an tutor confirmatus a iudice cuius datio facta in teſtamento
non tenebat preferri debeat legitimo et concludit quod ſic ex ordine rubricarum cum illa de confir. tuto. p̄cedat illā de legi. tuto.

a ¶ Rubrice. Adde dn̄m alexand. de Jmo. hic q̄ dicit an rubrice poſſit ad cauſarū deciſionē allegari vid. andre. ſicu. l. i. ſ. ā. ſi. ccx. pe. l apoſt. Abbas. 2ſi. xcvi. incipiēte in preſenti cāſ ⁊ 2ſil. lxxiiij. primo volumine. Bal. 2ſi. cccxvj. Olara. 2ſi. cccij. Bal. conſi. iiij. cc. xliij. plene p Jaſo. i rubri. de acti. inſti.

cutionẽ ſeu ſubſtantiã inſtrumẽti vt in caſu Bal. qñ ſtatutũ dicit quod contra inſtrumentum publicum vel contra inſtrumentum guarentigie nõ poſſit exceptio ſolutionis probari niſi per inſtrumentum. vel contra inſtrumentum publicũ vel guarentigie non admittatur aliqua exceptio niſi ſolutionis tunc procedere poteſt opi. Bal. ⁊ Saly. quia etiam poſt factam ſolutionem ſtare videtur diſpoſitio ſtatuti que impedit contra ipſum inſtrumentum publicum guarentigie probari exceptionem ſolutionis niſi per inſtrumentum vel non poſſe obijci exceptionem aliam ꝙ ſolutionis. Nam tũc vt dixi poſt Saly. ſi poſt factam ſolutionem repetẽtem producatur inſtrumentum faciet fidem cõtra ipſum nec poterit illud probare quod prius non potuit. ideo non debet tunc admitti ad repetendum ratione predicta ⁊ etiam quod tũc obſtare videtur exceptio doli de qua facit in. l. dolo. ff. de doli except. et pro ſupradicta concordia bene facit quod notat Idem Bal. in ſimili. ⁊ in dicta. l. ij vero ſortem. §. j. ad fi. ff. de condi. inde. Et hec opin. ſatis mihi videtur eſſe rationabilis per illud quod. ſ. dixi. Et per ipſam etiam reducantur opi. ad concordiam faciendam conari debemus per id quod habet in. l. ſi finita. §. illud. ff. de dã. infect. Et hec ſufficiant de iſta materia. Deo gratias.

¶ Commentariorum Juris vtriuſq3 Doctoris domini Joãnis Jmolenſis in Secundam Digeſti noui Partem cum Additionibus ⁊ Summarijs finem habes Lector optime.

Joannes moylin alˀs de Cambray Lugduni excudebat.

Regiſtrum.

AA BB CC DD EE FF GG HH JJ KK LL MM NN OO PP QQ RR SS TT VV XX YY ZZ AAA.
Oēs ſunt quaterniones ꝑter ZZ ⁊ AAA qui ſunt terniões.

Plenitudo legis dilectio.